

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-к Антоанета Анчева

за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в научна област 8.
Изкуства, професионално направление 8.2. Изобразително изкуство
Национална Художествена Академия, катедра „Живопис“

Дисертационен труд на тема

ВЛИЯНИЕТО НА НЯКОИ СОЦИАЛНИ И ПОЛИТИЧЕСКИ ФАКТОРИ ВЪРХУ БЪЛГАРСКАТА ЖИВОПИС ПРЕДИ И СЛЕД 1989 ГОДИНА

Докторант Мария Стамати

Научен ръководител проф. д-к Чавдар Попов

Мария Павлу Стамати е докторант към катедра „Живопис“ на Националната художествена академия. Процедурата по защитата на всички етапи е в съответствие със законовите изисквания.

Докторантът Мария Стамати представя дисертационен труд, състоящ се от текстуална част от 185 страници и научен апарат, съставен от библиография, включваща голям брой източници, които поради естеството на разработваната тема са главно на български език. Също така са добавени и три приложения – Приложение № 1, включващо произведенията, анализирани в текста, Приложение № 2, съдържащо допълнителни произведения и Приложение № 3 - с интервюта. Авторефератът на дисертацията напълно коректно отразява структурата и съдържанието на дисертацията.

Представеният от докторантката труд разглежда актуален проблем, чиято проблематика е сравнително недостатъчно проучена, особено в посоката на изследователската насоченост. Дисертацията е структурирана с увод, две глави и заключение. В увода докторантката с разбиране излага и обосновава предмета, целите и задачите, актуалността на изследването, теоретичната и практическата значимост на труда и установява обхвата на изследването и използваната

методология, прави някои уточнения и уговорки, касаещи използваната терминология, изборът на изследваните явления и обекти и пр. Поставената от авторката основна цел в дисертационния труд е формулирана в самото заглавие на дисертацията, а именно да се направи преглед на социалните и политически условия, повлияли върху българската живопис в указания период. Също така тя цели и да отговори на редица въпроси като начина на влияние на външните условия върху развитието на живописца в периода от 70-90-те години, как те се отразяват върху творчество на художниците и т.н. С оглед на това се проследяват както основни артистични прояви, така и отделни живописци, работили през изследвания период и демонстриращи различни творчески посоки и модели. За постигане на набелязаните цели авторката си поставя редица задачи, довели я до конкретни изводи и обобщения за българската живопис през 70-те, 80-те и 90-те години на 20 век.

В разработването на темата дисертантката прилага комплекс от различни методи за анализ, включващи социологически и сравнителен анализ, иконографски и стилев анализ, както и описателен метод.

Като цяло от текстуалната част е видно отговорното отношение и старание на авторката при изследването, а също и доброто познаване на специализираната литература по темата и прецизност в цитирането ѝ. В резултат представеният труд представлява сериозно проучване на проблема с аргументирано изложение и анализ.

Първата от двете глави на дисертацията започва с кратка предистория, обхващаща 40-те, 50-те и 60-те години на 19 век, чиято цел е да се набележат основни особености на социалнополитическите условия в страната, които предопределят художествения живот в последващите десетилетия.

Първа глава е разделена от докторантката на две части. В първата част с времеви обхват до 1989 г., са набелязани редица социалнополитически особености на художествената организация, повлияли върху развитието на българската живопис. Авторката се спира на управлението на културата в страната,

създаването на СБХ, на връзката между ОХИ и установяването на ценностната художествена система, на социалния и творчески статус на художника. Отделено е внимание на основните тенденции в живописа в периода 1979-1989 г., на първенстващата йерархична позиция на живописа спрямо другите изобразителни изкуства. В края на тази част е акцентувано на периода 1985-89 г., като преходен период що се отнася до случилите се политически, обществени и социални събития и тяхната рефлексия върху изкуството и в частност на живописа. Похвален е стремежът на авторката да се обхванат различни аспекти, да се проследи динамиката на процесите и развитието на идеите и изразните средства, което представлява и реален принос на изследването.

Във втората част на първа глава е включен периодът след 1989 г. като анализирани в предходната част компоненти са разгледани с оглед на настъпилите промени в културната политика, реорганизацията на съществуващите художествени структури и институции/с акцент СБХ/ и опитът за създаването на нова художествена инфраструктура. Също така авторката се спира на някои ценностни трансформации, нанастъпилите изменения в статуса на творците, на промените в позицията на живописа, на новите й насоки и прояви през 90-те години.

Втората глава представлява опит за анализ на художествени произведения, като са избрани по 2 произведения от 7 автори. Включени са творби на Христо Стефанов, Петър Дочев, Бисера Прахова, Михалис Гарудис, Иван Кирков, Милко Божков и Кеазим Исинов. Целта е да се съпоставят произведения от един автор, рисувани през различни периоди, като се проследи тяхната стилистическа трансформация. Докторанката съпоставя линия и форма, пространство, цвят и техника, сюжет и композиция.

Систематизирайки различните реакции на творците, вследствие на променените общественополитически условия, в заключението докторанката прави изводи, синтезира и обобщава резултатите от изследването. Разбира се

